

Lasten pahoinpitely- ja seksuaalisen hyväksikäyttöepäilyn toimintaohjeet

Jos herää epäily lapsen/nuoren pahoinpitelystä tai seksuaalisesta hyväksikäytöstä ilmoitusvelvollisen on ilmoitettava asiasta suoraan poliisille, sekä tämän lisäksi lastensuojeluun (Lastensuojelulaki 25§). Seksuaalisen hyväksikäytön ilmoitusvelvollisuus suoraan poliisille on ollut voimassa vuodesta 2012. Lasten pahoinpitelyn ilmoitusvelvollisuus suoraan poliisille on astunut voimaan 1.4.2015.

Lapsella/nuorella on vammoja tai muita löydöksiä, jotka selvästi viittaavat lapsen pahoinpitelyyn tai seksuaaliseen hyväksikäyttöön

Jos tapahtuma on akuutti tai kiireellinen (0-7 vrk) tee ilmoitus välittömästi poliisille. Odota poliisin ohjeita.

Lapsi/nuori kertoo

- Pyri suhtautumaan rauhallisesti ja keskity lapsen/nuoren kuuntelemiseen.
- Kun kysyt, kysy mahdollisimman vähän ja käytä vain avoimia ja neutraaleja kysymyksiä, esimerkiksi:
 - kerro siitä
 - mitä tarkoitat x:llä? Esim. mitä tarkoitat sillä, että hän löi?"
 - mitä sitten tapahtui?
- Älä tuo keskusteluun uusia asioita, joita lapsi /nuori ei ole jo maininnut, esitä mielipiteitä lapsen/nuoren kertomasta tai ala selvittää tapahtumankulun yksityiskohtia.
- Ennen kuin puhut siitä jollekin, kirjaa välittömästi ja mahdollisimman tarkasti mitä lapsi/nuori kertoi ("se koski mua pimppiin").
- Kirjaa ylös vastaukset juuri niillä sanoilla millä lapsi/nuori on ne sinulle kertonut.
- Kirjaa mahdollisimman sanatarkasti myös esittämäsi kysymykset ja kommentit.
- Sinun ei tarvitse tietää onko kyseessä rikos. Epäily riittää. Poliisi ratkaisee lähteekö se tekemään asiassa esitutkintaa.
- **Konsultoi poliisia tai tee suoraan ilmoitus poliisille (ota yhteyttä suoraan tutkijaan). Tämän lisäksi muista tehdä lastensuojeluilmoitus.**

HUOM! Älä keskustele epäilyyn liittyvistä asioista lapsen, nuoren, vanhempien tai huoltajien kanssa. Poliisi ohjeistaa milloin ja miten tietoa poliisille tehdystä ilmoituksesta voi antaa lapselle, nuorelle, vanhemmalle tai huoltajalle.

Jonkun muun henkilön kertoma epäily ja tieto

- Kirjaa välittömästi ja mahdollisimman tarkasti mitä henkilö kertoi.
- **Konsultoi poliisia tai tee suoraan ilmoitus poliisille (ota yhteyttä suoraan tutkijaan).**
Tämän lisäksi muista tehdä lastensuojeluilmoitus.

HUOM! Älä keskustele epäilyyn liittyvistä asioista lapsen, nuoren, vanhempien tai huoltajien kanssa. Poliisi ohjeistaa **milloin ja miten** tietoa poliisille tehdystä ilmoituksesta voi antaa lapselle, nuorelle, vanhemmalle tai huoltajalle.

Epäily käyttäytymisen tai oireilun perusteella

- Pahoinpitely ja seksuaalinen hyväksikäyttö saattaa johtaa oireiluun. Ei kuitenkaan ole olemassa oireilua, joka ilmeni vain pahoinpidellyillä ja hyväksikäytetyillä lapsilla. On myös lapsia ja nuoria, jotka eivät kerro, eivätkä oireile lainkaan. Lapset, seksuaalisuus ja tietopaketti osoitteesta: http://www.hus.fi/sairaanhoito/lasten-sairaanhoito/lastenpsykiatria/lasten_seks_hyv_kaytto/Sivut/default.aspx
- Voit puhua lapsen kanssa hänen elämästään, voinnistaan, ystävistään, perheestään kysymättä suoraan mahdollisesta pahoinpitelystä/hyväksikäytöstä.
- Voit kysyä lapselta esimerkiksi:
 - *mistä sinulle tuli mieleen piirtää tuollaisen (mitä tuossa tapahtuu)?*
 - *mistä sinulle tuli mieleen leikkiä tuollaista?*
 - *mistä sinulle tuli mieleen kertoa tuollaista?*
- **Mikäli syntyy epäily, ota yhteys poliisiin.** Mikäli ei synny epäilyä, keskustele oireilusta vanhempien tai huoltajien kanssa ja/tai harkitse lastensuojeluilmoituksen tekoa.
- Tarvittaessa voit konsultoida päivystävää lastenlääkärinä somaattisista oireista ja lasten oikeuspsykiatrista työryhmää psyykkisestä oireilusta.

Ilmoitus poliisille

- Sinun ei tarvitse tietää onko kyseessä rikos. Epäily riittää. Poliisi ratkaisee onko kyseessä rikos.
- Tee ilmoitus joko kirjallisesti, puhelimitse tai sovitusti poliisiasemalla.
- Ilmoituksen kirjaamiseen tarvitaan mahdollisimman tarkat tiedot:
 - *uhrin tiedot (nimi, henkilötunnus, osoite, puhelinnumero, vanhemmat, huoltajat)*
 - *miten asia on tullut tietoon?*
 - *milloin asia on tullut tietoon?*
 - *mitä tuli tietoon?*
 - *onko asia jo jollain muulla viranomaisella hoidossa?*
 - *ketkä muut ovat tietoisia asiasta?*

Lisätietoa ilmoituksen sisällöstä Tampereen kaupungin Kaltoin kohdeltu lapsi käsikirjassa s. 98
http://www.tampere.fi/material/attachments/k/unnamed_7426/Kaltoin_kohdeltu_lapsi_kasikirja.pdf

Lastensuojeluilmoitus

- Olet velvollinen ilmoittamaan sosiaaliviranomaisille, jos olet tehtäväsäsi saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä (Lastensuojelulaki 25§).
- Poliisille tehdyn ilmoituksen lisäksi tee viipymättä myös lastensuojeluilmoitus puhelimitse tai kirjallisesti lapsen asuinkunnan sosiaaliviranomaiselle tai sosiaalipäivystykseen (virka-ajan ulkopuolella). Sovi jatkotoimista
- Tietoa lastensuojeluilmoituksesta saat kunnan nettisivuilta sekä osoitteesta:
<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojeluilmoitus-ja-lastensuojeluasian-vireilletulo/lastensuojeluilmoitus>

HUOM! Poliisi ohjeistaa **milloin ja miten** tietoa poliisille tehdystä ilmoituksesta ja lastensuojeluilmoituksesta voi antaa lapselle, nuorelle, vanhemmalle tai huoltajalle. Sovi jatkotoimista sosiaaliviranomaisten kanssa.

Poliisille tehdyn ilmoituksen ja lastensuojeluilmoituksen jälkeen

- Ilmoituksen jälkeen seuraa esitutkinta ja tämän jälkeen mahdollinen syyteharkinta ja oikeudenkäynti.
- Poliisi kuulee todistajana henkilöä, jolla on tutkittavaan asiaan vaikuttavaa tietoa.
- Todistajana on kerrottava kaikki mitä tietää asiasta. Lisäksi tulee vastata esitettyihin kysymyksiin
- Oikeudenkäynti käydään käräjäoikeudessa. Työntekijät kutsutaan tarvittaessa todistajiksi oikeudenkäyntiin.
- Kuljetukset kuulusteluihin/tutkimuksiin sovitaan tapauskohtaisesti.
- Lastensuojeluilmoituksen jälkeen seuraa palvelutarpeen arviointi, jonka yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve.
- Pidä lapsen arki & rutiinit normaalina. Lastensuojelu vastaa lapsen ja perheen tuen järjestämisestä.

Yhteystiedot:

Poliisi

Akuutit ja kiireelliset tapaukset (0-7 vrk)

SELVITTÄKÄÄ JA SOPIKAA PAIKALLISEN POLIISIN KANSSA KUINKA TOIMITAAN AKUUTEISSA JA KIIREELLISISSÄ TILANTEISSA !

Poliisin tutkintaryhmien vastuunumerot/tilannekeskukset alueellamme:

Ei kiireellinen tapaus; konsultointi /yhteydenotto suoraan tutkijaan

Yhteystiedot paikallisen poliisin tutkintayksikköön

p. _____

p. _____

Sosiaalitoimisto / lastensuojelupäivystys

Oman kunnan sosiaalitoimisto/lastensuojelupäivystys puh. _____

Sosiaalipäivystys: Virka-ajan ulkopuolella soitto hätäkeskuksen kautta 112.

Lasten oikeuspsykiatrinen työryhmä

Yliopistollisen sairaalan keskuksen numero _____

Konsultaationumero _____

Toimintaohjeet on työstetty LasSe-hankkeessa vuonna 2015 ja perustuvat osittain PsT Julia Korkmanin koulutusmateriaaliin.

LasSe
LASTENSUOJELUPÄIVYSTYS

 KASTE